

І.А. Сікорський,

Карадазький природний заповідник НАНУ, м. Феодосія

МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Кредитні послуги є найважливішим джерелом прибутку банку, однак у зв'язку зі збільшенням в останні роки випадків неповернення кредитів дані операції складають підвищену небезпеку для стійкості та стабільності банку в цілому. Прикладом цього можуть слугувати ряд банків України, краху яких сприяла ризикована кредитна політика.

З точки зору суб'єкта виконання кредитної послуги можна виділити кредитні послуги, що надаються банками у межах дозволеної законодавством діяльності, та послуги, що надаються спеціалізованими інститутами (лізинговими, факторинговими, форфейтинговими компаніями).

Становлення та розвиток системи регулювання кредитної діяльності комерційних банків перебувають в постійному русі залежно від зміни потреб економічного розвитку країни. Протягом історичного та соціального розвитку людства поступово формувалися та набували нових форм економічні відносини між його представниками. Зокрема, ці відносини стосувалися грошово-кредитного обігу і, як наслідок, виникала необхідність їх регулювання. Необхідність регулювання кредитної діяльності пов'язана з циклічністю розвитку економіки, нерівномірністю інвестиційного процесу, коливанням споживчого попиту.

Потрібно зазначити, що чинне правове регулювання кредитних відносин не відповідає вимогам сьогодення і не має системного характеру, а отже, і не забезпечує належним чином стале функціонування і розвиток ринку кредитних ресурсів України. Тому на даний момент виникає об'єктивна необхідність законодавчого забезпечення банківських кредитних відносин. Відповідний закон має встановити спеціальний правовий режим банківського кредитування, визначити економічні, правові і організаційні основи здійснення кредитних операцій банками, створити юридичні передумови для зниження кредитних ризиків і повернення кредитних коштів позичальниками. Актуальною проблемою регулювання кредитних операцій банків, що має бути вирішена у нормативному порядку, є визначення порядку здійснення переддоговірних кредитних відносин.

Механізм регулювання кредитних послуг комерційного банку базується на таких принципах: рівноваги, збалансованості, директивності, інформованості. Принцип рівноваги означає взаємозв'язок регулювальних заходів як з боку центрального банку (зовнішнє регулювання), так і банків (внутрішнє регулювання або саморегулювання). Цей принцип тісно пов'язаний з принципом збалансованості, яка досягається між рівнем державного захисту суб'єктів кредитної діяльності й вартістю кредитних послуг банків. Чим більше розвинений державний інститут банкрутства,

тим нижчою є вартість банківських послуг. Сутність принципу директивності полягає у розробленні, прийнятті та дотриманні законодавства про регулювання кредитної діяльності.

Отже, на сучасному етапі розвитку фінансових відносин важливе значення має урізноманітнення форм і методів надання кредиту, забезпечення гнучкості при встановленні умов кредитування та інвестування. Цим вимогам відповідають кредитні послуги, які мають свої характерні ознаки. Головні з них полягають у гнучкості, непогіршенні стану балансу підприємства, товарному характері, врахуванні особливих інтересів, пільговому режимі оподаткування. Їх цільове призначення, як правило, значно вужче, ніж при наданні кредиту. Всі кредитні послуги виникали як відповідь ринку на певні обмеження – податкові, майнові, кредитні тощо.